

**เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา
ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่**

**Motive of Agricultural Occupation after Graduation of
Students in Maejo University, Chiang Mai Province, Thailand**

จักรพงษ์ พวงงามชื่น¹ / รัตสรณ์ คงธนजारูนันต์² / ทองเลี่ยน บัวจุม³

Jukkaphong Pong-ngamchuen / Raphassorn Kongtanajaruanun /

Tonglian Buwjoom

¹ สาขาวิชาพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Program in Agricultural Development, Extension and Communications,

Faculty of Agricultural Production, Maejo University

² สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Program in Economics, Faculty of Economics, Maejo University

³ สาขาวิชาสัตวศาสตร์ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Program in Animal Science, Faculty of Animal Science and Technology, Maejo University

Received: July 7, 2019

Revised: September 4, 2019

Accepted: October 4, 2019

บทคัดย่อ

อายุเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น และปริมาณที่ลดลงของเกษตรกร เป็นปัญหาหลักในภาคเกษตรของประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย การทราบสาเหตุหรือเหตุจูงใจที่แท้จริงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาด้านการเกษตรเป็นประเด็นที่รัฐบาลควรให้ความสนใจเพื่อเร่งแก้ไขปัญหา ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะค้นหาเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 คณะแกนหลัก มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ คือ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะเทคโนโลยี

การประมงและทรัพยากรทางน้ำ และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี โดยประชากรในการศึกษาทั้งหมดถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,550 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา เชิงอนุมาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่คาดว่าจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา มากที่สุด มาจากคณะผลิตกรรมการเกษตร โดยเหตุผลสูงสุด คือ ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร นอกจากนี้ การศึกษาในภาพรวมยังพบ 5 ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อเหตุผลใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ เพศ ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) การเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (พืชไร่) และทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรม และ 7 สาเหตุหลักที่ส่งผลให้นักศึกษาไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การเข้าร่วมกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ความไม่เชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของรัฐบาล รายได้จากการทำการเกษตร ความไม่มั่นใจในความรู้ด้านการเกษตรที่เรียนมา ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรที่เรียน โอกาสในการประกอบอาชีพอื่นๆ และความสะดวกสบายในการประกอบอาชีพอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับกรเป็นเกษตรกร

คำสำคัญ: เหตุุดใจ, การประกอบอาชีพเกษตรกรรม, นักศึกษาเกษตร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Abstract

An increasing of average age and decreasing of farmers' quantity became seriously problems in agricultural sector of developing country including Thailand. Thus, knowing truly motive of being farmer of agricultural students is one of an important issue which responsible by government. Therefore, finding motive of agricultural occupation after graduation of agricultural student is required for this research. Interview schedule and in-depth interview technique were used for data collection with 1,550 students from three core faculties of Maejo University namely:

Faculty of Agricultural Production, Faculty of Fisheries Technology and Aquatic Resources and Faculty of Animal Science and Technology. The obtained data were analyzed by using descriptive and inferential statistics, and content analysis. The study revealed that, as a whole, most of the expected student for agricultural occupation after their graduation was from the Faculty of Agricultural Production while the highest level of agricultural occupation motive was the “progressive of agricultural technology”. Moreover, as a whole, gender, land for agricultural activities (5-10 rai), studying subject of “Cooperative Education”, expertise in agriculture (agronomy), and attitude towards agriculture were found as the five factors influencing motive of agricultural occupation. In contrast, being a member of “Student Loan Fund”, unreliability in agricultural problem solving of the government, income obtained from agricultural occupation, unconfidence in agricultural knowledge, unclearness of studying course, opportunity in other occupations, and convenient differences between agricultural and other occupations were considered as seven main reasons did not influenced student to be a farmer after their graduation.

Keywords: motive, agricultural occupation, agricultural student, Maejo University

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพและทำมาหากินจากการทำเกษตรกรรมของประชากรมากที่สุด และมีการพัฒนาจนทำให้ผลผลิตด้านการเกษตรของไทยได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ ส่งผลต่อปริมาณการส่งออกที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังเช่นที่ Watcharavasri (1990) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรมยังคงเป็นอาชีพหลักของคนในประเทศ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศในแต่ละภูมิภาคของ

ไทยเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม โดยในแต่ละพื้นที่ที่จะมีความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลถึงความหลากหลายของการทำการเกษตร คือ 1) การทำนา โดยภาคกลางมีการทำนามากที่สุดเนื่องจากมีพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา 2) การทำสวนยางและปาล์มน้ำมัน พบมากในภาคใต้ เนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนต่อปีมากที่สุดในประเทศ 3) การทำสวนผลไม้ พบว่าหลายภูมิภาคสามารถทำสวนผลไม้ได้หลายชนิดที่แตกต่างกัน 4) การทำพืชไร่ และ 5) การเลี้ยงสัตว์ พบในทุกภูมิภาคเช่นกัน แต่เนื่องด้วยความเป็นพลวัตของโลกส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการเกษตรกรรม

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกยุคปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Poung-ngamchuen, 2016) ตลอดจนการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรงทำให้เกิดอาชีพใหม่ๆ ขึ้นมากมาย (Hongsuwan, 2017) ที่ไม่ต้องการความรู้เชิงลึกหรือแม้แต่ทักษะทางวิชาชีพใดๆ สำหรับผลกระทบในประเทศไทยที่เกิดขึ้นคือ บัณฑิตจบใหม่ไม่ให้ความสำคัญกับอาชีพเกษตรกรรม ถึงแม้ว่าจะจบการศึกษาด้านการเกษตรมาก็ตาม ในทางตรงกันข้าม บัณฑิตเหล่านั้นยินยอมที่จะเสี่ยงในการสมัครงานอื่นๆ ที่มีรายได้สูงกว่า ถึงแม้จะไม่ตรงกับความรู้ความสามารถที่จบการศึกษาด้านการเกษตรมาก็ตาม ผลกระทบอีกด้านหนึ่งคือ อัตราการลดลงของเกษตรกร และอายุเฉลี่ยของเกษตรกรเพิ่มขึ้น (Thong-ampai, 2015) อันสืบเนื่องจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตลอดจนการขาดผู้สืบทอดการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากรุ่นพ่อแม่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีความหวังในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการจูงใจบัณฑิตจบใหม่ให้หันมาประกอบอาชีพทางเกษตร โดยเฉพาะบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านการเกษตร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศไทยทางด้านการเกษตร จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ในปีการศึกษา 2560 คณะหลักด้านการเกษตร 3 คณะ คือ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี ผลิตบัณฑิตปีละไม่ต่ำกว่า

1,500 คน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า บัณฑิตที่จบการศึกษามีอัตราการว่างงานสูง และหันไปประกอบอาชีพอื่นๆ ที่มีรายได้ที่แน่นอนและรายได้สูงกว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรม แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการผลิตบัณฑิตเพื่อรองรับภาคเกษตรกรรมของไทยที่กำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสะท้อนได้ว่าหลักสูตรต่างๆ ภายใต้อัน 3 คณะหลักทางการเกษตรไม่ประสบผลสำเร็จด้านการจูงใจให้บัณฑิตประกอบอาชีพตามวิชาชีพที่จบการศึกษา ในขณะที่หลายหลักสูตรพยายามที่จะปรับปรุงหลักสูตรให้เชื่อมโยงความเป็นเกษตร ไปสู่ความทันสมัย ซึ่งถือเป็นช่องทางให้แก่บัณฑิตในการประกอบอาชีพด้านอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ทุกหลักสูตรมีความคาดหวังที่จะให้นักศึกษาจบการศึกษาแล้วกลับไปประกอบอาชีพด้านการเกษตรทั้งในภาครัฐ เอกชน หรือแม้แต่การประกอบอาชีพส่วนตัว ดังนั้น การค้นหาสาเหตุหรือเหตุจูงใจ ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้บัณฑิตตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพทางการเกษตร จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ควรศึกษาเพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา ตลอดจนศึกษาสาเหตุที่ทำให้บัณฑิตตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพทางการเกษตร รวมทั้งปัจจัยที่ก่อให้เกิดเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา 3 คณะหลักทางการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะศึกษาถึงสาเหตุ หรือเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมของนักศึกษาหลังจบการศึกษา ตลอดจนสาเหตุที่

ทำให้นักศึกษาตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา พร้อมด้วยข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยนี้ประชากรในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 (รหัส 59) และชั้นปีที่ 4 (รหัส 58) ในปีการศึกษา 2561 ทุกสาขาวิชาของคณะแกนหลัก 3 คณะ คือ คณะผลิตกรรมการเกษตร จำนวน 1,043 คน คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ จำนวน 238 คน และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 269 คน รวม 1,550 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 คณะ คือ คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น

4. ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยนี้ใช้เวลาในการดำเนินการ 6 เดือน คือ เดือนมิถุนายน - พฤศจิกายน 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นหลักซึ่งใช้เวลาในการดำเนินการ 6 เดือน ในช่วงปีการศึกษา 2561 โดยเน้นไปที่การค้นหาค่าเหตุหรือเหตุฉุกเฉินในการประกอบอาชีพ และไม่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 (รหัส 59) และชั้นปีที่ 4 (รหัส 58) ปีการศึกษา 2561 ในทุกสาขาวิชาของคณะแกนหลัก 3 คณะ คือ คณะผลิตกรรมการเกษตร 11 สาขาวิชา จำนวน 1,043 คน คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ 1 สาขาวิชา จำนวน 238 คน และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

5 สาขาวิชา จำนวน 269 คน รวมทั้งสิ้น 1,550 โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามสาขาวิชาและคณะ

คณะ/ชั้นปี (จำนวนสาขา)	สาขาวิชา (จำนวนนักศึกษา)	ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง
ผลิตกรรมการเกษตร/ ชั้นปีที่ 3 (11 สาขาวิชา)	ปฐพีศาสตร์ (41) พืชผัก (70) เกษตรเคมี (14) วนพิชวิทยา (17) วิทยาการสมุนไพร (27) กัญชาวิทยา (41) โรคพืชวิทยา (41) พืชไร่ (75) พืชสวนประดับ (50) ไม้ผล (82) การพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตรกร (61)	519
ผลิตกรรมการเกษตร/ ชั้นปีที่ 4 (11 สาขาวิชา)	ปฐพีศาสตร์ (48) พืชผัก (60) เกษตรเคมี (39) วนพิชวิทยา (17) วิทยาการสมุนไพร (41) กัญชาวิทยา (36) โรคพืชวิทยา (38) พืชไร่ (67) พืชสวนประดับ (49) ไม้ผล (60) การพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตรกร (64)	524
รวม		1,043

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คณะ/ชั้นปี (จำนวนสาขา)	สาขาวิชา (จำนวนนักศึกษา)	ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง
เทคโนโลยีการประมงและ ทรัพยากรทางน้ำ ชั้นปีที่ 3 (1 สาขาวิชา)	การประมง (118)	118
เทคโนโลยีการประมงและ ทรัพยากรทางน้ำ ชั้นปีที่ 4 (1 สาขาวิชา)	การประมง (120)	120
รวม		238
สัตวศาสตร์และเทคโนโลยี/ ชั้นปีที่ 3 (5 สาขาวิชา)	การผลิตสุกร (43) สัตวศาสตร์ (1) โคนมและ โคเนื้อ (44) สัตว์ปีก (37)	137
สัตวศาสตร์และเทคโนโลยี/ ชั้นปีที่ 4 (4 สาขาวิชา)	อาหารสัตว์ (12) การผลิตสุกร (35) โคนมและ โคเนื้อ (30) สัตว์ปีก (44) อาหารสัตว์ (23)	132
รวม		269
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น		1,550

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยเนื้อหาด้านข้อมูลพื้นฐาน ลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจ ลักษณะทางวิชาการ ลักษณะทางจิตวิทยาของนักศึกษา โดยข้อคำถามเกือบทั้งหมดเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ มีเพียงลักษณะทางจิตวิทยา ตัวแปรทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมเท่านั้นที่มีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า ประชุกต์ของ Likert ใน 5 ระดับ คือ 5=เห็นด้วยที่สุด 4=เห็นด้วย 3=เฉยๆ 2=ไม่เห็นด้วย และ 1=ไม่เห็นด้วยที่สุด คะแนนเฉลี่ยที่ได้นำมาแบ่งเป็นช่วงๆ เพื่อพิจารณาระดับทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม (Hongsuwan, 2017) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับทัศนคติ
4.50-5.00	เห็นด้วยที่สุด
3.50-4.49	เห็นด้วย
2.50-3.49	เฉยๆ
1.50-2.49	ไม่เห็นด้วย
1.00-1.49	ไม่เห็นด้วยที่สุด

นอกจากนี้ ในแบบสัมภาษณ์ยังประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาหลังจบการศึกษาใน 3 ประเด็นคือ กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร และรายได้จากอาชีพเกษตรกรรม โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่าประยุดค์ของ Likert ใน 5 ระดับ คือ 5=จูงใจมากที่สุด 4=จูงใจมาก 3=จูงใจปานกลาง 2=จูงใจน้อย และ 1=ไม่จูงใจ คะแนนเฉลี่ยที่ได้นำมาแบ่งเป็นช่วง ๆ เพื่อพิจารณาระดับการจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา (Hongsuwan, 2017) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับการจูงใจ
4.50-5.00	จูงใจมากที่สุด
3.50-4.49	จูงใจมาก
2.50-3.49	จูงใจปานกลาง
1.50-2.49	จูงใจน้อย
1.00-1.49	ไม่จูงใจ

เพื่อความแม่นยำและเชื่อถือได้ของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผลการทดสอบคือ 1) ลักษณะทางจิตวิทยา Alpha Coefficient = 0.82 2) เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลักจบการศึกษา Alpha Coefficient = 0.90 และ 3) ความเชื่อมั่นภาพรวม Alpha Coefficient = 0.81 นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสาเหตุที่อาจทำให้ตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยข้อมูลทั้งหมดถูกเก็บ

รวบรวมและวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และสถิติเชิงอนุมาน คือ Stepwise Multiple Regression Analysis เพื่อวิเคราะห์หาเหตุผลจาก 12 ปัจจัย (12 ตัวแปรอิสระ) ที่มีอิทธิพลในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา และ การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดหมวดหมู่และบรรยายสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้จะนำเสนอตามลำดับหัวข้อคือ ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เหตุูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สาเหตุในการตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา และข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประมาณสองในสาม (ร้อยละ 69.23) เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยประมาณ 21 ปี และกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 49.03 และ 50.07 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาถึงลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ พบว่า บิดาและมารดาของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด (ร้อยละ 29.67 และ 45.05 ตามลำดับ) รองลงมาคือ อาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 28.57 และ 24.18 ตามลำดับ) ในขณะที่ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 48.35) ไม่มีที่ดินทำกินเพื่อการเกษตรเป็นของตนเอง นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมทางการเกษตรใดๆ มีสัดส่วนมากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 68.13) และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.92) ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรมากที่สุดผ่านช่องทางโทรทัศน์ รองลงมาคือ วิทยุ (ร้อยละ 42.86)

สำหรับลักษณะทางวิชาการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบสองในสาม (ร้อยละ 60.44) เลือกลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497) และมีความรู้เฉพาะทางเกษตรด้านพืชไร่มากที่สุด (ร้อยละ 29.67) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมี

ความรู้เฉพาะทางด้านสัตวศาสตร์ และประมง ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20.88) และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะทางจิตวิทยา พบว่า ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.62) ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดได้แก่ การทำเกษตรสามารถให้สมาชิกในครัวเรือนช่วยทำได้ (ค่าเฉลี่ย 4.24) และเป็นอาชีพที่ทำได้ตลอดเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.39) ในทางตรงกันข้าม ยังคงมีกลุ่มตัวอย่างมองว่าอาชีพเกษตรกรรมไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.17) และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.12) มีความคาดหวังต่อความรู้เชิงเกษตรที่ได้จากการเรียนในระดับปานกลาง

2. เหตุูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา

จากตารางที่ 2 เหตุูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้ง 3 ด้านคือ กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม และความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร อยู่ในระดับสูงใจมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 3.85, และ 4.19 ตามลำดับ) ส่งผลให้ภาพรวมของเหตุูงใจอยู่ในระดับสูงใจมากเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.96) และสามารถพิจารณาเป็นรายประเด็นในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับสูงใจมาก โดยเฉพาะการทำตลาดออนไลน์ และความหลากหลายในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.92)

ด้านที่ 2 รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม ทุกประเด็นอยู่ในระดับสูงใจมาก โดยเฉพาะประเด็นการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรที่ส่งผลให้ได้ราคาดี (ค่าเฉลี่ย 4.02)

ด้านที่ 3 ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร มีเพียง 1 ประเด็นที่อยู่ในระดับสูงใจมากที่สุด คือ เทคโนโลยีด้านการเกษตรที่ทันสมัยสามารถเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพได้มากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.26)

ตารางที่ 2

เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา

เหตุจูงใจ 3 ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ระดับการจูงใจ
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน	
ด้านที่ 1 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก	3.83	0.56	จูงใจมาก
ด้านที่ 2 รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	3.85	0.58	จูงใจมาก
ด้านที่ 3 ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร	4.19	0.59	จูงใจมาก
รวม	3.96	0.51	จูงใจมาก

เมื่อพิจารณาในมิติของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะ พบว่า นักศึกษาที่มีแนวโน้มในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษามากที่สุด คือ นักศึกษาจากคณะผลิตกรรมการเกษตร โดยเฉพาะสาขาวิชาพืชไร่ รองลงมาคือ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ และเป็นที่น่าสนใจว่า ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร มีโอกาสจูงใจให้นักศึกษาทั้ง 3 คณะประกอบอาชีพด้านการเกษตรหลังจบการศึกษามากที่สุดในทางตรงกันข้าม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คณะมีความคิดเห็นว่ารายได้จากอาชีพเกษตรกรรมไม่สามารถจูงใจพวกเขาให้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาได้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3

เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาแบ่งตามรายคณะ

คณะ/เหตุจูงใจ 3 ด้าน	จำนวน	ร้อยละ
คณะผลิตกรรมการเกษตร (N=1,043)		
ด้านที่ 1 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก	397	38.06
ด้านที่ 2 รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	199	19.08
ด้านที่ 3 ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร	447	42.86
คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ (N=238)		
ด้านที่ 1 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก	80	33.61
ด้านที่ 2 รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	63	26.47
ด้านที่ 3 ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร	95	39.92
คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี (N=269)		
ด้านที่ 1 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก	117	43.49
ด้านที่ 2 รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม	40	14.87
ด้านที่ 3 ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร	112	41.64

3. สาเหตุในการตัดสินใจไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาที่ไม่มีแนวโน้มในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา พบสาเหตุ 7 ประการที่สำคัญดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 การเข้าร่วมกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) นักศึกษาที่เข้าร่วมกองทุน กยศ. ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกัน คือ หลังจบการศึกษาและทำงานแล้ว จำเป็นต้องผ่อนชำระค่าเล่าเรียนตามเงื่อนไขของ กยศ. โดยเกรงว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นมีรายได้ไม่แน่นอน และไม่เพียงพอ

ประการที่ 2 ความไม่เชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของรัฐบาล กลุ่มตัวอย่างเล่าว่า ในอดีตที่ผ่านมา ก่อนเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี จนใกล้จะสำเร็จ

การศึกษาแล้ว ยังไม่เคยเห็นรัฐบาลชุดใดแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้เลย จึงมองว่า การประกอบอาชีพทางการเกษตรมีความเสี่ยงสูงมากต่อการไม่ประสบความสำเร็จ

ประการที่ 3 รายได้จากการทำการเกษตร กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดเชื่อว่า การประกอบอาชีพทางการเกษตรมีรายได้ไม่แน่นอน และยังคงเป็นอาชีพที่ไม่มีวันรวย

ประการที่ 4 ความไม่มั่นใจในความรู้ด้านการเกษตรที่เรียนมา กลุ่มตัวอย่าง ส่วนหนึ่งกล่าวว่า ไม่มีความมั่นใจในความรู้ความสามารถด้านการเกษตรที่เรียนมา ถึงแม้ว่าจะเป็นความรู้เฉพาะทางก็ตาม ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางสาขาวิชา มีความรู้สึก ว่าตนมีความรู้เชิงเกษตรหลายด้านแต่ไม่มีด้านใดเลยที่ตนเองเชี่ยวชาญ

ประการที่ 5 ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรที่เรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นว่า หลักสูตรที่กำลังเรียนอยู่นั้นยัง ไม่มีความชัดเจนเรื่องความรู้ เฉพาะทาง ขาดแนวทางในการสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอน และรายวิชาต่างๆ ไม่สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ นักศึกษาอยากประกอบอาชีพทาง การเกษตรเลย

ประการที่ 6 โอกาสในการประกอบอาชีพอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่า ถึงแม้ตนเองจะจบการศึกษาด้านการเกษตรมา แต่ในปัจจุบัน โอกาสในการได้งานทำ ในสาขาวิชาอื่นๆ มีมากขึ้น

ประการที่ 7 ความสะดวกสบายในการประกอบอาชีพอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับ การเป็นเกษตรกร การประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นค่อนข้างต้องใช้ความรัก ความอดทน มุมานะ และความพยายามสูงมาก ต้องทำงานภายใต้แสงแดด อุทิศแรงงาน ตนเองไม่ต่างจากแรงงานสมอง เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างบางราย กล่าว

4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบ การศึกษา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของ 12 ปัจจัยต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมหลังจบการศึกษา พบว่ามี 5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจในการประกอบ

อาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F value = 67.991) ได้แก่ 1) เพศ 2) ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) 3) กลุ่มวิชา สหกิจศึกษา (รหัส 497 สหกิจศึกษา) 4) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร และ 5) ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของเหตุปัจจัยในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในภาพรวมได้ร้อยละ 59.30 ($R^2 = 0.593$) ในขณะที่ด้านกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก พบว่า อาชีพบิดา (เกษตรกรรม) ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) กลุ่มวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497 สหกิจศึกษา) ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และความคาดหวังด้านความรู้เชิงเกษตร (คาดหวังมาก) เป็น 5 ปัจจัยที่มีผลต่อเหตุปัจจัยในการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F value = 43.691)

ด้านรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมพบ 6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุปัจจัยในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F value = 43.691) คือ เพศ อายุ การฝึกอบรมทางการเกษตร (1-2 ครั้ง) กลุ่มวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497 สหกิจศึกษา) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (พืชไร่) และทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สำหรับด้านความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร พบว่า อาชีพบิดา (เกษตรกรรม) ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) การฝึกอบรมทางการเกษตร (1-2 ครั้ง) กลุ่มวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497 สหกิจศึกษา) ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (พืชไร่) และทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม (คาดหวังมาก) เป็น 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อเหตุปัจจัยในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F value = 44.847) (ตารางที่ 4)

5. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ข้อเสนอแนะในระดับสถาบัน มหาวิทยาลัยควรสร้างความเข้าใจให้กับทุกคณะและทุกหลักสูตรในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรใหม่ ให้มีจุดเด่นที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ และมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนภายใต้บริบทของความเป็นมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ถึงแม้ว่าหลายหลักสูตรจะพยายามสร้างความแตกต่างด้วยการเชื่อมโยงรายวิชาต่างๆ

กับความทันสมัยก็ตาม ในขณะที่มหาวิทยาลัยควรมีมาตรการส่งเสริมทักษะการสอนให้แก่อาจารย์ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้นักศึกษาประกอบอาชีพทางการเกษตรหลังจบการศึกษาแล้ว

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยต่างๆ กับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาในภาพรวม

ตัวแปรอิสระ	ระดับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา	
	Beta	t-value
ค่าคงที่		-4.392
เพศ	0.092	2.296*
ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่)	0.120	4.952**
กลุ่มรายวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497 สหกิจศึกษา)	0.175	2.614**
ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร (พืชไร่)	0.321	2.886**
ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม	0.384	9.124**
R² = 0.593 F value = 67.991**		

ข้อเสนอแนะในระดับประเทศ หน่วยงานภาครัฐด้านการศึกษา ควรหารือและบูรณาการงานร่วมกันกับหน่วยงานด้านการพัฒนาการเกษตร เพื่อวางกรอบการทำงานที่เชื่อมโยงกัน กำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตรสำหรับรองรับภาวะจำนวนเกษตรกรที่ลดลงของประเทศ

นอกจากนี้ ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับความรู้ เงินทุน แหล่งน้ำในเขตชลประทาน และนอกเขตชลประทาน

ในการทำการเกษตร และยังต้องปลูกฝังบุตรหลานเกษตรกรให้มีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตร จัดสรรทุนการศึกษาให้ผู้ที่มีสมัครใจเรียนภาคเกษตรในสถาบัน การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เยาวชนเกษตรกรรุ่นใหม่มีทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพในภาคเกษตร หากต้องการให้ภาคเกษตรยังคงเป็นภาคที่สร้างความมั่นคงด้านอาหารให้ประชากรในประเทศ เป็นรากฐานที่สำคัญทางเศรษฐกิจ และดึงดูดให้คนในภาคเกษตรไม่ออกไปทำงานนอกภาคเกษตร

อภิปรายผล

จากข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่บิดาและมารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว เช่นเดียวกับการศึกษาของ Peanmunkung (2016) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาการจัดการการบินฯ พบว่า อาชีพบิดาและอาชีพมารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยที่บิดาและมารดาประกอบอาชีพทางการเกษตร และครอบครัวไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง แสดงให้เห็นว่า อาชีพบิดาและมารดาของนักศึกษาอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพล และสามารถจูงใจให้นักศึกษาดำเนินรอยตามหรือ รับช่วงต่อในการประกอบอาชีพของตน โดยเฉพาะอาชีพด้านการเกษตร โดยผลการศึกษาของ Seekhunnumtaing and Wongsamun (2017) เรื่องแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรในอนาคตของสมาชิกยุวเกษตรกรดีเด่นในจังหวัดอุดรธานี สนับสนุนผลงานวิจัยนี้ คือ บิดาและครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรเกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรมากถึง ร้อยละ 84.10 ของสมาชิกยุวเกษตรกรทั้งหมด นอกจากนี้ อาจเป็นไปได้ว่าถ้าบิดามารดามีมรดกที่ดินทำกินให้แก่บุตรหลานในปริมาณที่เพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพด้านการเกษตร บุตรหลานอาจตัดสินใจต่อชอบหรือดำเนินรอยตามบิดามารดาของตนด้วยประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็ได้ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกับ Seekhunnumtaing and Wongsamun

(2017) คือ การสนับสนุนที่ดินทำกินของผู้ปกครองส่งผลต่อแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มชุมชน

จากการศึกษาแรงจูงใจในการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สาเหตุที่สามารถจูงใจนักศึกษาให้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรหลังจบการศึกษาได้มากที่สุด คือ ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร และเมื่อพิจารณาในมิติของแต่ละคณะ พบว่า ความเจริญทางเทคโนโลยีด้านการเกษตร เป็นเหตุผลหลักที่สามารถจูงใจนักศึกษาให้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้มากที่สุดทั้ง 3 คณะ ในทางตรงกันข้าม ประเด็นที่เป็นเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้น้อยที่สุดคือ รายได้จากอาชีพเกษตรกรรม แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีในภาคเกษตร เช่น การใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร ถือว่าเป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรของไทย ถึงแม้ว่าจะต้องใช้ต้นทุนที่สูงกว่าการผลิตสินค้าเกษตรในรูปแบบปฐมภูมิ แต่หากพิจารณาผลประโยชน์ในระยะยาว พบว่า จะช่วยสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น (Jantaramart, 2016)

เมื่อพิจารณาถึงทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะในประเด็นที่สมาชิกในครอบครัวสามารถช่วยเหลือและทำการเกษตรร่วมกันได้ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาของ Promthong et al. (2008) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบว่า การมีแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน 2-3 คนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Office of Agricultural Economics (2011) ที่พบปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรที่เกี่ยวข้องกับแรงงานในครัวเรือน คือ การพึ่งพาอาศัยแรงงานในฟาร์ม คุณลักษณะของสมาชิกในครัวเรือน การมีสัมพันธภาพที่ดีในครัวเรือน และการทำอาชีพหลักทางเกษตรของครัวเรือน

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หลังจบการศึกษา พบว่า เพศ และการมีที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจของนักศึกษา ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ Seekhunnumtaing and Wongsamun (2017) คือ ในการประกอบอาชีพการเกษตรในอนาคตนั้น เพศหญิงมีระดับแรงจูงใจสูงกว่าเพศชายแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในประเด็น การมีความชอบ การมีความรู้ การมีพื้นที่เป็นของตนเอง มีเงินทุนหมุนเวียน และการสนับสนุนที่ดินทำกินจากผู้ปกครอง อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหรือเยาวชนเกษตรอยู่ ในช่วงการเรียนหนังสือ ยังไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ดังนั้น การได้รับการสนับสนุน ด้านที่ดินทำกินจากผู้ปกครอง ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจ และรู้สึกมั่นคงว่าตนเองมีที่ดินสำหรับการประกอบอาชีพทางการเกษตร ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา

นอกจากนี้ การลงทะเบียนเรียนรายวิชาสหกิจศึกษา (รหัส 497) ยังมี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรอีกด้วย ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษาได้มีโอกาสในการฝึกปฏิบัติงานจริง มีความเข้าใจ และเข้าถึง กระบวนการทำงานด้านการเกษตรอย่างแท้จริง เกิดความรัก และความชอบในการปฏิบัติงานด้านการเกษตร ส่งผลต่อเหตุจูงใจที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษา (Hongsuwan, 2017) มากไปกว่านั้น ผลการวิจัยนี้ ยังพบอีกว่า ทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตร กล่าวคือ นักศึกษาที่มีทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่ดี จะมีเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตรสูง โดยผลการศึกษาของ Krajangchom et al. (2015) ยังสนับสนุนการวิจัยนี้ ว่าทักษะคิดต่อการประกอบอาชีพเกษตรของทายาทเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ แรงจูงใจใน การสานต่ออาชีพเกษตรของทายาทเกษตรกรทั้งนี้ ทักษะคิดสะท้อนสิ่ง ต่างๆ ในจิตใจซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมที่หลากหลาย และมีโอกาสที่จะแสดงออกตาม ทักษะคิดเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการได้ (Samerjai, 2007) ดังนั้น ควรมีการเสริมสร้าง

ทัศนคติที่ดี แก่เยาวชนโดยครูเกษตร ดังที่ Intarat (2000) กล่าวไว้ในการศึกษา บทบาทของครูเกษตรต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ว่า บทบาทของครูเกษตรมีการวางแผนการถ่ายทอดความรู้ และติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ บทบาทด้านการบริการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตรซึ่งต้องปฏิบัติเป็นประจำ เพราะถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพเกษตรให้แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการศึกษาต่อยอดจากการวิจัยนี้ ควรศึกษาในระดับประเทศ โดยขยายผลพื้นที่การศึกษาเป็นทุกมหาวิทยาลัยทั่วประเทศที่มีคณะหรือวิทยาลัยด้านการเกษตรเฉพาะทาง เพื่อนำผลวิจัยเป็นฐานข้อมูลในระดับประเทศที่เป็นประโยชน์ในการบูรณาการและเชื่อมโยงการศึกษา เศรษฐกิจ และการเกษตรไทยเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาทางการศึกษา เศรษฐกิจ และการเกษตร

References

- Hongsuwan, P. (2017). *Motive of agricultural occupation after graduation of Maejo Universities' student program in Agricultural Development, Extension, and Communications, Chiang Mai, Thailand*. (Research Report). Chiang Mai: Maejo University. [in Thai]
- Intarat, N. (2000). *Role of agricultural teacher towards agricultural occupational extension in secondary school, Chaing Mai*. (Research Report). Chiang Mai: Chiang Mai University. [in Thai]
- Jantaramart, P. (2016). *Automatic technology for productivity increasing of Thai processed agricultural product*. Bangkok: Ramkhamhaeng University. [in Thai]

- Krajangchom, S. et al. (2015). Factor related to motivation of farmer's descendants of agricultural inheritance in Sanpatong District, Chiang Mai Province. *Journal of Agriculture*, 32(1), 29-38. [in Thai]
- Office of Agricultural Economics. (2011). *Factors effecting motivation for agricultural occupation*. Retrieved on 5 May 2018 from <http://www.ryt9.com/s/oe/1069418>. [in Thai]
- Peanmunkung, N. (2016). *The factors influence in choosing of student's career in field of aviation management, Institute of Aviation Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-ok, Bangphra Campus*, (Proceeding of The 7th National and International Hatyai Conference). Songkla: Hatyai University. [in Thai]
- Poung-ngamchuen, J. et al. (2016). Development of indicators affecting sustainability of community forest management in upper northern Thailand. *International Journal of Social Science and Humanity*, 7(3), 172-178.
- Promthong, W. et al. (2008). *Factors effecting agricultural new theory practice of farmers in North Eastern, Thailand*. Patumthani: Rajamangala University of Technology Thanyaburi. [in Thai]
- Samerjai, C. (2007). *Consumer behavior*. Bangkok: Se-ed UK National. [in Thai]
- Seekhunnumtaing, O. & Wongsamun, C. (2017). Motives towards having farming occupation in the future of members of outstanding 4-H clubs in Udonthani Province. *Khon Kaen Agricultural Journal*, 45 Suppl. 1, 1497-1502. [in Thai]
- Thong-ampai P. (2015). The future of Thai agriculture. Retrieved on 20 March 2018 from <https://1th.me/nCK5r> [in Thai]
- Watcharavisri, W. (1990). *The history of Thai agriculture*. Retrieved on 8 July 2018 from <https://1th.me/nBCd9> [in Thai]

Authors

Associate Professor Dr. Jukkaphong POUNG-ngamchuen
Program in Agricultural Development, Extension, and Communications
Faculty of Agricultural Production, Maejo University
Nong-Harn Sub-district, Sansai District, Chiang Mai
Tel.: 091-143-3268 E-mail: jukkaphong.mju@gmail.com

Assistant Professor Dr. Raphassorn Kongtanajaruanun
Program in Economics, Faculty of Economics, Maejo University
Nong-Harn Sub-district, Sansai District, Chiang Mai
Tel.: 082-195-7565 E-mail: phassy77@gmail.com

Assistant Professor Dr. Tonglian Buwjoom
Program in Animal Science, Faculty of Animal Science and Technology
Maejo University, Nong-Harn Sub-district, Sansai District, Chiang Mai
Tel.: 081-881-5538 E-mail: buwjoom@gmail.com